Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Spraw Konstytucyjnych

2026/2013(INI)

11.3.2026

PROJEKT SPRAWOZDANIA

Europejskie partie i fundacje polityczne – sprawozdanie 2026 w sprawie stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2025/2445 i finansowanych działań (2026/2013(INI))

Komisja Spraw Konstytucyjnych

Sprawozdawcy: Loránt Vincze, Charles Goerens

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 8

ZAŁĄCZNIK: WYKAZY PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCY OTRZYMALI INFORMACJE 9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Europejskie partie i fundacje polityczne – sprawozdanie 2026 w sprawie stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2025/2445 i finansowanych działań

(2026/2013(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 2 i art. 10 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 12 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając art. 224 i 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2025/2445 z 26 listopada 2025 r. w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych[1] (dalej „rozporządzenie”),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (wersja przekształcona)[2] (rozporządzenie finansowe),

– uwzględniając swoją rezolucję z 11 listopada 2021 r. w sprawie stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1141/2014 w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych[3],

– uwzględniając konsultacje z Urzędem ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych (dalej „Urząd”) i jego roczne sprawozdania z działalności,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Konstytucyjnych (A10-0000/2026),

A. mając na uwadze, że silne partie i fundacje polityczne na poziomie UE mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju prawdziwie europejskiej sfery publicznej;

B. mając na uwadze, że europejskie partie polityczne i europejskie fundacje polityczne powinny odgrywać bardziej centralną rolę w procesie wyborów europejskich i przyczyniać się do kształtowania unijnej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli UE; mając na uwadze, że różnorodność polityczna ma zasadnicze znaczenie dla debaty publicznej i dla wyrażania preferencji obywateli;

C. mając na uwadze, że europejskie partie i fundacje polityczne powinny współpracować z należącymi do nich partiami i partnerami krajowymi, aby wspierać ich w zbliżaniu Unii i jej polityki do obywateli oraz zwiększać legitymację demokratyczną;

[1] Dz.U. L, 2025/2445, 8.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2445/oj.
[2] Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
[3] Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 37.

D. mając na uwadze, że w 2025 r. w Urzędzie zarejestrowano dwie dodatkowe fundacje, co oznacza, że na dzień 31 grudnia 2025 r. z budżetu UE sfinansowano 12 europejskich partii politycznych i 12 powiązanych europejskich fundacji politycznych;

E. mając na uwadze, że przekształcone rozporządzenie weszło w życie 28 grudnia 2025 r. i wprowadziło szereg ważnych innowacji, w tym jaśniejsze przepisy dotyczące wspólnych europejskich działań politycznych, zwiększone obowiązki w dziedzinie przejrzystości i sprawozdawczości, zaostrzone wymogi dotyczące należytej staranności w odniesieniu do darowizn oraz wyraźne uznanie samodzielnie wygenerowanych zasobów za kategorię dochodów;

F. mając na uwadze, że rozporządzenie to obowiązuje jedynie od niedawna; mając na uwadze, że w związku z tym dane i doświadczenia związane z wykonaniem rozporządzenia są jak dotąd ograniczone; mając na uwadze, że kompleksowa ocena jego wdrożenia i skutków wymaga wystarczającego czasu i dowodów; mając jednak na uwadze, że bezpośrednio po wejściu w życie rozporządzenia pojawiły się nieprzewidziane wyzwania polityczne, które wymagają pilnych działań następczych, w szczególności w odniesieniu do finansowania fundacji politycznych;

G. mając na uwadze, że zgodnie z przekształconym rozporządzeniem Parlament ma opublikować do 29 czerwca 2026 r. sprawozdanie na temat stosowania rozporządzenia i finansowanych działań; mając na uwadze, że po opublikowaniu sprawozdania Parlamentu Komisja ma rok na przedstawienie sprawozdania ze stosowania rozporządzenia, w stosownych przypadkach wraz z wnioskiem dotyczącym jego zmiany;

H. mając na uwadze, że sprawozdanie Komisji ma w szczególności uwzględnić skutki niniejszego rozporządzenia dla sytuacji małych europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych oraz dla przepisów regulujących finansowanie europejskich fundacji politycznych;

I. mając na uwadze, że europejskie fundacje polityczne stanowią integralną część architektury demokratycznej UE, ponieważ wspierają debatę polityczną, rozwój polityki, badania naukowe, szkolenia i zaangażowanie obywatelskie na szczeblu unijnym i krajowym;

J. mając na uwadze, że mandat europejskich fundacji politycznych obejmuje podnoszenie świadomości politycznej na temat kwestii politycznych UE i procesu integracji europejskiej oraz wnoszenie wkładu w debatę na ten temat, a także świadczenie usług, które nie są skierowane wyłącznie do członków lub wyborców danej partii, ale są otwarte dla wszystkich na równych warunkach;

K. mając na uwadze, że wdrażanie rozporządzenia odbywa się w kontekście głębokiej niestabilności geopolitycznej, charakteryzującej się zwiększoną konkurencją strategiczną, zagrożeniami hybrydowymi, dezinformacją, zakłóceniami technologicznymi, zmianą klimatu i długoterminowymi przemianami społeczno-gospodarczymi;

L. mając na uwadze, że zmiany te wymagają od UE wzmocnienia jej zdolności w zakresie prognoz strategicznych, zarządzania antycypacyjnego i długoterminowego planowania polityki, aby skutecznie przygotować się na wyzwania w okresie do 2040 r. i później;

M. mając na uwadze, że europejskie fundacje polityczne mają wyjątkową możliwość wniesienia wkładu w te wysiłki poprzez długoterminowe badania, analizę porównawczą, dialog ponadnarodowy, edukację polityczną i budowanie zdolności;

N. mając na uwadze, że obecny poziom i struktura finansowania UE dostępnego dla europejskich fundacji politycznych nie jest już współmierny do zakresu, znaczenia strategicznego i rosnącej złożoności ich zadań;

Ogólna ocena przekształconego rozporządzenia

1. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie przekształconego rozporządzenia jako ważny krok w kierunku modernizacji ram prawnych dla europejskich partii i fundacji politycznych oraz wzmocnienia integralności demokratycznej na szczeblu UE;

2. zauważa, że rozporządzenie poprawiło jasność prawa w kilku obszarach, zwłaszcza w odniesieniu do wspólnych europejskich działań politycznych, wymogów przejrzystości i zabezpieczeń przed ingerencją zagraniczną;

3. podkreśla jednak, że dotychczasowe doświadczenia i dane dotyczące wdrażania przekształconego rozporządzenia pozostają ograniczone oraz że bardziej dogłębną i horyzontalną ocenę można przeprowadzić dopiero na późniejszym etapie; zwraca uwagę, że nieprzewidziane wyzwania polityczne, które pojawiły się bezpośrednio po wejściu w życie rozporządzenia, w szczególności w odniesieniu do finansowania fundacji politycznych, wymagają niemniej pilnych działań następczych;

4. zwraca uwagę na niepewność prawa i ograniczenia operacyjne, z którymi nadal borykają się europejskie fundacje polityczne, w szczególności w odniesieniu do klasyfikacji kosztów kwalifikowalnych, i uważa, że kwestie te wymagają terminowego wyjaśnienia;

Rola europejskich fundacji politycznych

5. przypomina, że europejskie fundacje polityczne pełnią odrębną rolę instytucjonalną na mocy traktatów, wspierając europejską świadomość polityczną, kształtowanie polityki w oparciu o dowody oraz wzmacniając kulturę demokratyczną i zaangażowanie obywatelskie w całej UE;

6. zwraca uwagę na coraz bardziej niestabilne otoczenie geopolityczne i technologiczne od czasu opublikowania wniosku Komisji z 2021 r. dotyczącego przekształcenia rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1141/2014[4], charakteryzujące się zwiększonymi napięciami w zakresie bezpieczeństwa, zagraniczną ingerencją w procesy demokratyczne i przyspieszoną transformacją społeczno-gospodarczą; podkreśla, że zmiany te zwiększają znaczenie długoterminowego planowania polityki, edukacji demokratycznej i dialogu transgranicznego, do czego europejskie fundacje polityczne wnoszą szczególny wkład;

[4] Wniosek Komisji z 25 listopada 2021 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statutu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych (przekształcenie),(COM(2021)0734).

7. zauważa, że w związku z rozszerzaniem zakresu odpowiedzialności europejskie fundacje polityczne potrzebują niezbędnych narzędzi finansowych oraz odpowiednich i stabilnych zasobów, aby w pełni odgrywać swoją rolę instytucjonalną, w oparciu o ulepszenia wprowadzone rozporządzeniem;

Propozycje ulepszeń

8. podkreśla potrzebę zapewnienia europejskim fundacjom politycznym solidnych ram prawnych i bezpieczeństwa finansowego; zobowiązuje się do współpracy z fundacjami w celu zapewnienia tego bezpieczeństwa w miarę możliwości w istniejących ramach, w szczególności poprzez przegląd sposobu, w jaki fundacje otrzymują wsparcie finansowe od swoich organizacji członkowskich; zwraca uwagę, że rozporządzenie nie zakazuje elastycznego i opartego na uczestnictwie modelu opłat członkowskich, za pośrednictwem którego organizacje członkowskie wnoszą wkład w zależności od stopnia swojego zaangażowania we wspólne działania; podkreśla, że same wspólne działania powinny pozostać neutralne dla budżetu i nie powinny generować dochodów dla fundacji przekraczających faktycznie poniesione koszty;

9. zauważa, że ścisłe stosowanie definicji wkładów członkowskich, presja finansowa i administracyjna mająca na celu uzupełnienie dotacji z budżetu UE samodzielnie wygenerowanymi zasobami, zasady mające zastosowanie do wspólnej europejskiej działalności politycznej z fundacjami członkowskimi oraz ogólny poziom finansowania unijnego ograniczają autonomię finansową i stabilność europejskich fundacji politycznych, zwłaszcza w świetle ich rosnącej odpowiedzialności, oraz podkreśla, że zrównoważone ramy finansowania mają zasadnicze znaczenie dla zachowania ich niezależności i zapobiegania nadmiernym wpływom prywatnym;

10. zachęca Urząd, aby we współpracy z Komisją kontynuował i dalej rozwijał dialog z właściwymi organami krajowymi w celu podnoszenia świadomości na temat wpływu krajowych ram finansowania na funkcjonowanie europejskich fundacji politycznych oraz określenia praktycznych rozwiązań mających na celu uniknięcie niezamierzonych ograniczeń ich stabilności finansowej;

11. uznaje wysiłki europejskich fundacji politycznych na rzecz dywersyfikacji i stabilizacji źródeł finansowania w istniejących ramach regulacyjnych oraz zachęca do dalszego zrównoważonego i przejrzystego wykorzystywania dostępnych mechanizmów zasobów własnych;

Uwagi końcowe

12. wzywa Komisję do przeprowadzenia ukierunkowanego przeglądu przepisów dotyczących finansowania mających zastosowanie do europejskich fundacji politycznych na mocy rozporządzenia, w oparciu o ustalenia zawarte w niniejszym sprawozdaniu oraz doświadczenia zdobyte od czasu wejścia w życie przekształconego rozporządzenia;

13. wzywa Komisję do przedstawienia przekształconego wniosku ustawodawczego zmieniającego zasady finansowania europejskich fundacji politycznych, w tym zmiany art. 22 ust. 4 rozporządzenia, aby zwiększyć pułap wkładów finansowych lub dotacji z budżetu ogólnego Unii do 100 % kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez europejską fundację polityczną;

14. zobowiązuje się do przeglądu ogólnego poziomu finansowania unijnego dla fundacji politycznych w przyszłych wieloletnich ramach finansowych na lata 2028–2034, aby zapewnić odpowiednie, stabilne i przewidywalne zasoby finansowe, umożliwić fundacjom angażowanie się w długoterminowe prognozy strategiczne i działania w zakresie budowania zdolności oraz utrzymania wysokich standardów przejrzystości, rozliczalności i niezależności, a także zapewnić proporcjonalność między obowiązkami w zakresie zgodności a dostępnym finansowaniem;

15. stwierdza, że zapewnienie europejskim fundacjom politycznym odpowiedniego finansowania stanowi strategiczną inwestycję w odporność demokratyczną UE i jej długoterminowe zdolności w zakresie sprawowania rządów;

°

° °

16. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie (UE, Euratom) 2025/2445, przyjęte jako wersja przekształcona rozporządzenia (UE, Euratom) nr 1141/2014, stanowi istotną aktualizację ram prawnych regulujących europejskie partie polityczne i europejskie fundacje polityczne. Zostało przyjęte w odpowiedzi na zmieniające się wyzwania demokratyczne, prawne i geopolityczne, w tym obawy związane z przejrzystością, rozliczalnością i ingerencją zagraniczną. Europejskie fundacje polityczne zajmują szczególną i niezbędną pozycję w unijnym ekosystemie demokratycznym. Ich misja, odrębna od kampanii wyborczych, polega na promowaniu europejskiej świadomości politycznej, wspieraniu rozwoju polityki, zachęcaniu do zaangażowania obywatelskiego i umożliwianiu długoterminowej refleksji politycznej na szczeblu europejskim. Rola ta została wyraźnie uznana w art. 10 ust. 4 TUE i znajduje dalsze odzwierciedlenie w zadaniach powierzonych fundacjom na mocy rozporządzenia.

Współsprawozdawcy uważają, że rola ta zyskała na znaczeniu strategicznym. Europejskie fundacje polityczne w coraz większym stopniu działają jako platformy ponadnarodowej debaty, badań politycznych i edukacji politycznej, łącząc podmioty polityczne ze środowiskiem akademickim, społeczeństwem obywatelskim i obywatelami ponad granicami.

Stosowanie przekształconego rozporządzenia zbiega się w czasie z okresem głębokiej niepewności geopolitycznej. Unia Europejska stoi w obliczu zagrożeń hybrydowych, dezinformacji, rywalizacji geopolitycznej, zakłóceń technologicznych, zmiany klimatu oraz długoterminowych przemian demograficznych i społeczno-gospodarczych. Taki rozwój wydarzeń uwypukla potrzebę większej odporności demokratycznej i wzmocnionej prognozy strategicznej. Europejskie fundacje polityczne są szczególnie powołane do wniesienia wkładu w te wysiłki. Dzięki badaniom, opracowywaniu scenariuszy, analizie porównawczej i szkoleniom pomagają one przygotować systemy polityczne i przyszłych decydentów na długoterminowe wyzwania wykraczające daleko poza bezpośredni cykl wyborczy.

Jednocześnie monitorowanie pokazuje, że przekształcone rozporządzenie nie rozwiewa w wystarczającym stopniu długotrwałych obaw związanych z ramami finansowania mającymi zastosowanie do europejskich fundacji politycznych. Chociaż obowiązki w zakresie zgodności wzrosły, ogólny poziom i struktura finansowania nie zmieniły się w sposób odzwierciedlający rosnący zakres i strategiczne znaczenie działalności fundacji.

Współsprawozdawcy zauważają, że obecne poziomy finansowania pozostają strukturalnie niewystarczające. Ścisłe pułapy zasobów własnych i dochodów wygenerowanych we własnym zakresie, w połączeniu ze zwiększonymi kosztami administracyjnymi i kosztami przestrzegania przepisów, ograniczają zdolność fundacji do angażowania się w ambitne, długoterminowe i przyszłościowe działania.

Na tej podstawie w sprawozdaniu wzywa się Komisję do przeprowadzenia ukierunkowanego przeglądu przepisów dotyczących finansowania mających zastosowanie do europejskich fundacji politycznych oraz, w stosownych przypadkach, do przedstawienia wniosku ustawodawczego zmieniającego te przepisy. W ramach takiego przeglądu należy przyjąć wyważone podejście, zapewniając wystarczające zasoby przy jednoczesnym utrzymaniu wysokich standardów przejrzystości, rozliczalności i niezależności.

ZAŁĄCZNIK: WYKAZY PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCY OTRZYMALI INFORMACJE

Zgodnie z art. 8 załącznika I do Regulaminu sprawozdawczynie oświadczają, że ujęły w swoim sprawozdaniu informacje dotyczące kwestii związanych z tematem, które otrzymały podczas sporządzania projektu sprawozdania od następujących przedstawicieli grup interesu objętych zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości[1] lub od następujących przedstawicieli organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad:

1. Przedstawiciele grup interesu objęci zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości
2. Przedstawiciele organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad

Powyższy wykaz został sporządzony na wyłączną odpowiedzialność sprawozdawców.

Gdy osoby fizyczne są wymienione w wykazie z imienia i nazwiska, zidentyfikowane poprzez swoją funkcję lub wymienione z imienia i nazwiska wraz z podaniem ich funkcji, sprawozdawcy oświadczają, że przedstawili tym osobom fizycznym Oświadczenie o ochronie prywatności w Parlamencie Europejskim nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), w którym określono warunki mające zastosowanie do przetwarzania danych osobowych tych osób oraz prawa związane z takim przetwarzaniem.

[1] Porozumienie międzyinstytucjonalne z maja 2021 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości (Dz.U. L 207 z 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).